

Verslag van de 270ste vergadering van The Dickens Fellowship Haarlem Branch.

Vooraf: vlak na de bijeenkomst van 11 juni kwam het bericht dat Jan Lokin was overleden. Jan bekleedde de functie van President in zowel de Haarlem Branch als in de Internationale Dickens Fellowship en gaf verschillende malen lezingen voor ons. Hij was een echte Pickwickian. Bij de volgende bijeenkomst zullen wij nog bij hem stilstaan en in zowel The Dutch Dickensian als The Dickensian komen nog obituaries.

De president opent de vergadering en ziet 20 leden. Zij vindt dit genoeg om er weer een overweldigende opkomst van te maken maar de secretaris kijkt zuinig. Die laatste krijgt ook vragen over de aanvangstijd van de vergadering. Nogmaals: het is verzamelen om 15.00 uur en de lezing begint om 16.00 uur. Wat moet ik dan in dat uur doen zal menigeen zich nu afvragen. Het bestuur stelt “mingling” voor. U loopt rond, knoopt een gesprek aan, schudt wat handen, zegt iets scherps, tikt eens op Uw horloge, bemoeit zich ongevraagd met de techniek of valt de ober lastig met een ingewikkelde bestelling.

De penningmeester meldt dat de contributie niet is verhoogd, ondanks het financiële verlies, veroorzaakt door het tot twee maal toe niet doorgaan van de conferentie. Het gerucht gaat dat de penningmeester, ten koste van de weeshuizen, het Ebenezer Scrooge fonds heeft geplunderd. De editor vertelt ons dat de uitgave van de zomereditie van de Dutch Dickensian is vertraagd wegens een gebrek aan inkt. Die dobbert nog steeds ergens op een oceaan. Alsof wij niet genoeg aan ons hoofd hebben. Het postieve nieuws is dat deze, als ter hand stelling niet lukt, aan de leden en aan de sympathisant opgestuurd gaat worden.

Waarop de president het woord geeft aan de spreker van vandaag: Ron Brand, die zijn lezing oorspronkelijk tijdens de Annual Conference zou houden, maar nu dus exclusief voor ons. Hij heeft daarom de Engelse titel van de lezing veranderd in “Charles Dickens op Zee”.

Spreker geeft aan familie in Haarlem te hebben waarvan er een aan het promoveren is geslagen. Hij is werkzaam in het Rotterdams Martitium Museum; dit is het oudste en grootste maritieme museum in Nederland en is voortgekomen uit de KN jachtclubs. De 19de eeuw kende een grote ontwikkeling in de zeevaart; immers de stoommachine deed zijn intrede. James Watt staat genoteerd als uitvinder maar in werkelijkheid combineerde die verschillende al bestaande modellen en vroeg daar patent op aan. De eerste stoommachine was in 1796 te bewonderen. De stoomschepen vervingen in snel tempo de zeilschepen, met name op de transatlantische route. Ze waren veel betrouwbaarder omdat ze niet te maken hadden met een al dan niet gunstige wind. Schepen van bijvoorbeeld de Cunard Line deden nu nog maar twee weken over de route Liverpool naar Boston. Er waren ook zogenaamde hybride schepen, die zowel zeilen als een stoomaandrijving hadden. Maar de machine nam ook plaats in, om over de kolen maar te zwijgen. Daardoor konden er maar een beperkt aantal passagiers mee. Zo had de Britannia, toch een fors, maar hybride ship maar plaats voor 100 passagiers. Het eerste stoomschip in Nederland kwam uit Engeland, en het begrip stoomschip, iets waar de mensen aan moesten wennen, werd gepromoot met een stoomboot spel.

Dickens maakte twee transatlantische reizen; de eerste keer met de Britannia, de tweede keer met de Cuba, beide schepen behoorden tot de Cunard Line. Op de eerste reis hadden de passagiers te maken met een erg ruwe zee.

Beschrijvingen van dergelijke reizen zijn te vinden in American Notes, maar komen ook terug in Martin Chuzzlewit, met een beschrijving van de overtocht van Martin en Mark, en in de Uncommercial Traveller in het verhaal Bound for the Great Salt Lake.

Een al te romantische indruk moeten we ook niet hebben van dergelijk overtochten. Zelfs de eerste klas passagiers moeten het doen met kleine hutten en smalle bedden. In de zaal zijn opmerkingen te horen als: “het is me wat” en “schande”. En terecht, ook in de eerste klas werd geleden, dat wordt maar al te vaak vergeten. Aan de positieve kant, er was doorgaans een koe aan boord en dus kon de thee gewoon met een scheut melk gedronken worden, geserveerd met thin captains biscuits (the biscuits were thin, not the captain). Over de kapitein was Dickens erg te spreken. Hij beschrijft deze Hewitt als een goed man met een gulle lach en altijd aanspreekbaar, voor iedereen. Een gevleugelde uitspraak van kapitein Hewitt was: op zee wordt morgen het weer altijd beter.

Spreker stelt wel Dickens onrealistische verwachtingen van zeereizen had, en sluit af met de opmerking dat de ontwikkeling van de stoomvaart veel nieuwe beroepen opleverde.

De president bedankt spreker en geeft ons de tijd voor vragen en opmerkingen.

Mevrouw de Zaaijer informeert naar zogenaamde bataviertjes en wanneer die verdwenen zijn, maar niemand weet het.

Mevrouw Drost informeert naar de positie van armlastige immigranten aan boord. Spreker zegt daar vanwege de tijd niet op ingegaan te zijn, maar die waren vaak penibel. Waarna het nog gaat over het slapen in hangmatten op de Mississippi rivierboten.

Mevrouw Burden vraagt naar de verhouding van het aantal passagiers tot de bemanning. Die was vaak 1 op 1, is het antwoord van spreker. Ook wil zij graag weten hoe het zat met ziektes aan boord, en werden die ook verspreid tijdens zo'n overtocht. Volgens spreker viel dat wel mee, die transatlantische reizen waren nu ook niet al te lang.

De heer Kooiman vraagt zich af hoe men in die tijd de koers uitzette, met name in zwaar weer. Spreker legt dit uit en stelt ook dat de navigatie zich in de loop van de tijd natuurlijk steeds verder ontwikkelde; van de uitkijk in het kraaiennest en het kijken naar de Poolster naar sextanten, etc.

Waarna wij aan tafel gaan.

Stond de vorige bijeenkomst de heer Waaifort op, nu is het de heer Klok, ook uit Dordrecht. Dit kan geen toeval zijn en de president ziet het met wantrouwen aan. De heer Klok heeft het over het goede schip de Cornelis de Gijzelaar en dat men het in Den Haag altijd al op Dordrecht heeft voorzien. Hij wijst dit aan het feit dat het de oudste stad van Nederland is.

De president stelt vast dat het allemaal weer eens vanuit het perspectief van Dordrecht gaat.

De heer Klok meent dat het privilege is van de oudste stad.

Aanbiedingen

In 1951 startte uitgeverij Het Spectrum met het uitgeven van goedkope pockets; in dezelfde trant als de pockets van Penguin en Wordsworth Classics in Engeland. De serie is nu beëindigd maar kwam tot ruim 3000 titels. Op 25 oktober kwamen de eerste op de markt, een serie van 34 vertalingen van het werk van Dickens. Velen van ons hebben die in de boekenkast staan. Natuurlijk, de vertalingen laten hier en daar te wensen over, er wordt wel eens wat weggelaten en het Nederlands is nu verouderd, maar het is al met al een historische uitgave. Mocht U exemplaren missen, dan kunt U dat laten weten aan de secretaris, die heeft ze nog volop. Een zelfde aanbieding geldt voor de Dutch Dickensian. Die zijn ook wel op het internet te bekijken, via het Noord-Hollands archief, maar mocht U nog op zoek zijn naar een tastbaar exemplaar dan, ja weer die secretaris.

Correctie

Onze spreker in maart, de heer Van Milligen wijst op een storende fout in de verslaglegging. Ja, het was een keer te verwachten. In plaats van "een passage in the life of Watkins Tottle" stond daar de naam van Tulrubble. Bij deze recht gezet.

De Annual Conference 2022

Die was dit jaar via de zoom. Op vrijdag avond was daar allerleerst de AGM, de jaarvergadering zeg maar. Hieraan werd door 49 leden deelgenomen, waaronder 7 uit de Haarlem Branch. Er was niet al te veel te melden maar toch; weer is er een Branch uitgevallen, de Palo Alto Branch, opgericht in 1975 en dus net niet de 50 jaar gehaald. De penningmeester mompelde tevredenheid, en de algemeen secretaris meldde dat een recente "vox-pop", dat is waar een verbaasde voetganger opeens met een opdringerige microfoon wordt geconfronteerd, uitwees dat Dickens nog altijd populair is, zo populair dat hem ook het schrijven van Moby Dick werd aangewreven. De curator van het museum wees op komende exposities, waaronder "To be read at Dusk; Ghosts and the Supernatural in Dickens". Tot slot waren er woorden van de scheidende en van de aantredende president.

HQ overweegt overigens de Annual Conference van 2023 in London te organiseren. Maar de woorden "spreader event" vielen al weer dus blijft dat afwachten.

Op zaterdag dan de Annual Conference, georganiseerd door Malcolm Andrews. Dat moest natuurlijk op korte termijn allemaal geregeld worden, dus een compliment aan hem. U krijgt geen uitgebreid verslag want uiteindelijk was er de gelegenheid voor iedereen om het op de zoom te volgen, maar niet iedereen voelt zich thuis bij een zoomverbindingen en soms hebben we wel eens wat anders aan het hoofd. Het aantal leden dat was ingelogd wisselde wel eens maar ook deze gehele dag dezelfde 7 getrouwen van de Haarlem Branch.

Na een welkomswoord van de nieuwe president sprak Pieter van der Merwe, directeur van het Maritieme Museum in Greenwich, over de marine schilder Clarkson Stanfield, een vriend van Dickens. Hij illustreerde onder meer American Notes, Pictures from Italy en een aantal Kerstverhalen.

De gezondheid van Stanfield ging op latere leeftijd erg achteruit en hij raakte depressief. Hij stierf met een brief van Dickens onder zijn kussen. Financieel had hij het goed gedaan want hij liet meer dan 20 duizend pond na. Over Stanfield, die katholiek was, zei Dickens eens dat je “had to go careful over the stones of popery with him”. Spreker meldt nog, met een veelbetekenende blik, dat er veel werk van Stanfield te vinden is maar dat dit niet allemaal van Stanfield is.

Daarna volgt Ian Dickens met een verhaal over de maritieme connectie van de Dickens familie. Na geconstateerd te hebben dat Dickens een link had met de zee, gezien ondermeer zijn geboorteplaats en de baan van zijn vader. Dickens beschrijft ook vaak de zee, de oceaan, het varen en de gevaren van de zee. Veel van zijn zonen gingen ook naar zee of maakten lange zeereizen. Hij vermeldt nog de nodige familie details, ondermeer over een admiraal Dickens die in de laatste wereldoorlog een belangrijke rol speelde bij evacuaties in de eerste oorlogsjaren.

Dan volgt een lezing van Jeremy Parrott over “The English Seaside Holiday”. Zijn uitermate onderhoudend lezing bouwt hij op rond Dickens’ korte verhaal: The Tuggs’s at Ramsgate”.

De Londonse familie Tuggs onderneemt een 8 uur lange stoomboot tocht om in Ramsgate aan te komen voor een bezoek aan zee en strand, om rond te kijken en om gezien te worden. In zee baden werd voor het eerst gedaan in Scarborough in 1735 maar er werd tegelijkertijd wel gewaarschuwd om niet te lang in zee te gaan want dat was niet goed. Was je wat bangig dan kon je een zogenaamde “dipper” huren die jou snel een paar keer kort onder water dwong. In het begin was men bij het zeebaden geheel ongekleed, maar dat veranderde al snel vanwege de ongewenst aandacht die het trok en badpakken kwamen in gebruik. Dames verschenen in een een soort bodysuit die al snel vol water liep maar de heren wachten er nog mee tot ver in de 1850. Parrott laat ons dan een schilderij zien van een grote groep mensen op het strand, die overigens volledig gekleed waren, aan zonnebaden deed men niet want een witte huid werd beschouwd als een teken van “sophistication”. Met de komst van de spoorwegen werd het steeds drukker aan het strand en ook het reisbureau van Thomas Cook maakte zee vakanties toegankelijker.

Na de lunch spreekt Tony Williams over de zee in het werk van Dickens. Hij schreef als een “son of a seafaring nation”. Williams gaat in op het werk en noemt ondermeer de “caul” waar David Copperfield mee geboren werd, het sterven van Barkis tijdens het uitgaande tij, de hulks in Great Expectations en uit het zelfde boek ook de poging van Magwitch om via de zee te ontsnappen aan zijn lot. Dickens maakt in zijn werk regelmatig gebruik van zeereizen om personages te laten komen en gaan. Dombey & Son is ook zo’n boek dat verweven is met de zee. De in- en export gaat via de zee, de oude zeekapitein Cuttle speelt een grote rol en de jonge Paul zit graag aan het strand en ziet daar van alles in de golven. Maar ook figuurlijk noemt Dickens de zee als hij in bijvoorbeeld A Tale of Two Cities het heeft over een zee van mensen die in opstand komen; “the rising circle of violence”.

Williams sluit af met de beschrijving die Dickens in Little Dorrit geeft van haven van Marseille.

Omdat de lezing van Emily Bell is uitgevallen is Malcolm Andrews de slotspreker. Dickens, Turner and Venice, daar gaat zijn lezing over. “The sea has many voices”, zei T.S. Eliot al eens. Dat geldt ook hier. Dickens gaf een beschrijving van Venetie alsof het een opium visioen van Jasper was, hoewel Dickens verder gaat en stelt dat “opium could not built such a place”. Ook de schilderijen van Turner hebben een dergelijk magie in zich. Andrews beschrijft Turner als een “mixed and confused man”.

Overigens waren de kranten niet echt positief over Pictures of Italy. Zo schreef een recensent van de Atheneum dat niet Dickens Italië had bezocht maar dat Italië Dickens had bezocht. Dan heeft hij het nog over de elektrische telegraaf verbinding naar Rome, de toverlantaarn en het behekste eiland in Venetie om af te sluiten met een compliment aan de Haarlem Branch voor het twee jaar geleden al kiezen van een thema over de zee; want daar valt zoveel uit is te halen, dat blijkt ook deze dag.

Na de thee leest Gerald Dickens, in zijn kenmerkende stijl, fragmenten uit David Copperfield, culminerend in het hoofdstuk over de storm.

President sluit af met een dankwoord aan iedereen, organisatoren, sprekers en alle deelnemers.

De ochtendsessie telde op zeker moment 61 deelnemers; de middag sessie: 72; en de namiddag: 66.